Frumvarp til laga

um

erfðafjárskatt.

(Lagt fyrir alþingi 1911)

---

1. gr.

Af öllum fjármunum, er við andlát manns hverfa til erfingja hans skal gjalda skatt í landssjóð.

2. gr.

Fjárhæð erfðafjárskattsins er ákveðin þannig:

A. Af erfðafé, sem hverfur til þess hjóna, er lifir hitt, eða niðja hins látna, skal svara af arfi hvers erfingja um sig:

1.	Af fyrstu	1000 kr.	1	af hundraði.
2.	— næstu	4000 — þar á eftir	$1^1/_2$	- ——
3.	— —	15000 — — - —	2	- ——
4.	— —	30000 — — - —	$2^1/_2$	- ——
5	— því sem fer fram úr	50000 kr.	3	- ——

B. Af erfðafé, sem hverfur til foreldra hins látna eða niðja þeirra, er ekki heyra undir staflið **A**, skal svara af arfi hvers erfingja um sig:

1. Af fyrstu 1000 kr. ..... 6 af hundraði.
2. — næstu 4000 — ..... $6^1/_2$ - ——
3. — — 15000 —..... ..... 7 - ——
4. — — 30000 — .... $7^1/_2$ - ——
5. — því sem fer fram úr 50000 kr..... 8 - ——

C. Af erfðafé, sem hverfur til afa eða ömmu hins látna, eða niðja þeirra, er heyra eigi undir stafliðina A. og B. eða til fjarskyldari erfingja eða óskyldra, skal svara af arfi hvers erfingja um sig:

1. Af fyrstu 1000 kr..... ..... . 12 af hundraði.
2. — næstu 4000 — .. .. $12^1/_2$ - ——
3. — — 15000 —... .. .. 13 - ——
4. — — 30000 —..... $13^1/_2$ - ——
5. — því sem fer fram úr 50000 kr. ..... 14 - ——

D. Af erfðafé, sem hverfur til kirkna, opinberra sjóða, gjafasjóða, félaga, stofnana, eða annars slíks, skal greiða 12 af hundraði.

3. gr.

Erfðafjárskatt skal greiða af öllu því, er nefnist arfur í eiginlegum skilningi, og ennfremur af gjafaarfi, dánargjöfum og arfi fyrirfram greiddum, sbr. tilsk. 25. sept. 1850, 10. gr.

Ennfremur skal greiða erfðafjárskatt af verðmætum eigum eða réttindum, er við andlát manns hverfa til erfingja eftir samningi hins látna manns við annan, eða fyrir fjárgreiðslu af hendi hins látna. Undanþegið skatti er þó tryggingarfé og lífeyrir, sem keyptur er fyrir annan, samkvæmt ákvæðum laga eða opinberri fyrirskipan.

Nú situr það hjóna, er hitt lifir í óskiftu búi og skal þá greiða erfðafjárskatt af fjárhæð þeirri, er til arfs hafði fallið eftir þann látna, ef skifti hefðu farið fram. Erfðafjárskatt, er þannig hefir greiddur verið, skal þegar bú þess hjóna, er hitt lifir, er tekið til skifta, hvort heldur í þess lifanda lífi eða við andlát þess, draga frá fjárhæð þeirri, er greiða ber í erfðaskatt við hin síðari skiftin. Erfðaskatturinn verður þó eigi endurgoldinn, þótt hann verði lægri við síðari skiftin.

Af eigum hér á landi, er falla í arf við skifti, er fara fram í útlöndum, skal greiða erfðafjársaatt eftir þessum lögum til landssjóðs.

4. gr.

Erfðafjárskatt skal og greiða:

1. Af gjöfum, er gefnar eru í lifanda lífi, ef gefandi hefir áskilið sér tekjur eða not gjafarinnar til dauðadags eða fyrir ákveðið timabil, sem eigi er á enda runnið á dánardægri hans.
2. Af gjöfum, er gefnar eru á hinu síðasta ári fyrir andlát gefanda, ef eigur hans hafa fyrir gjafirnar rýrnað um 10 af hundraði eða meira.
3. Af öllum fjármunum, er gefnir hafa verið eða afhentir í því skyni, að komast hjá að greiða skatt eftir lögum þessum.

5. gr.

Nú nemur fjárhæð sú, er til erfingja fellur, eigi 100 krónum samtals, og skal þá dánarbúið undanþegið erfðafjárskatti.

Skattur skal talinn af hverjum 10 krónum af fjárhæð hvers fjárerfðahluta, en minni fjárhæð eigi til greina tekin.

Stjórnarráðinu er heimilt að undanþykkja erfðafjárskatt, handrit, bókasöfn, listaverk og minjagripi, er verðmætir eru fyrir sögu landsins, listir eða vísindi, ef hlutir þessir eru ánafnaðir eða gefnir opinberum söfnum landsins eða alþjóðlegum stofnunum.

Af erfðafé, sem ánafnað er til guðsþakka, líknarstofnana eða almenningsnota, er stjórnarráðinu heimilt að færa erfðafjárskattinn niður í 6 af hundraði hverju.

6. gr.

Fjárhæð erfðafjárskattsins skal reikna eftir skyldleika erfingjans við arfleifanda, hvort heldur arfurinn fellur til erfingja að lögum eða eftir arfleiðsluskrá.

Nú eru hjón skilin að borði og sæng, en arfur tæmist öðru þeirra eftir hitt látið, og skal þá telja erfðafjárskattinn eftir skyldleik þess við hið látna.

Af erfðafé, sem tilfellur hjónum, er búa sameignarbúi, skal telja erfðafjárskatt eftir skyldleika þess hjóna, er nærskyldara er hinum látna, ef erfðaféð rennur inn í sameign þeirra. Þegar fjárhæð sú, er til arfs fellur, er falin í árgreiðslum, svo sem árlegum lífeyri, vaxta- eða afgjaldsafnotum eða því líku, þá skal telja erfðafjárskatt af fjárhæðinni fimmfaldaðri, ef árgreiðslan er bundin við lífstíð eins eða fleiri, er á lífi eru þegar arfurinn fellur, eða við óákveðna áratölu; en sé endurgreiðslan miðuð við ákveðna áratölu, skal fjárhæðina margfalda með áratölunni, þó aldrei meira en tuttugu og fimm árum.

7. gr.

Erfðafjárskattur kemur í gjalddaga við lát arfleifanda, og skal, þegar opinber skifti fara fram, greiddur í skiftalok. Í dánarbúum, er myndugir erfingjar eða sérstakir skiftaráðendur skifta, eða þegar arfur er tekinn án skifta, skal skattinn greiða á 12 mánaða fresti frá andláti arfleifanda, nema innköllun hafi verið gefin út með 12 mánaða fyrirvara, en þá skal skattinn greiða á 3 mánaða fresti frá því, er innköllunarfrestur er út runninn.

Erfðafjárskattur skal talinn af hverjum erfðahluta um sig, og skal alt það, er hver erfingi um sig hlýtur úr búinu að arfi, gjöf, gjafarfi o. s. frv., talið í einu lagi.

Nú hefir arfleifandi fyrir andlát sitt gefið eða afhent einhverjum erfingja svo mikið, að það, er honum ber úr búinu, hrekkur eigi fyrir erfðafjárskatti hans, og skal þá greiða það, er til vantar, af óskiftu búi.

8. gr.

Nú deyr maður, er arf hefir hlotið, áður en erfðafjárskattur eftir þessum lögum er greiddur, en arfurinn fellur síðan til annara, og skal þá að eins greiða skatt eitt skifti af arfi þessum, en fjárhæð skattsins skal, þegar svo ber við, miða við skyldleik erfingjanna við þann arfleifanda, er fjær þeim stendur að skyldleika.

9. gr.

Í öllum þeim dánarbúum, þar er opinber skifti fara eigi fram, svo og þeg-

ar það hjóna, er þitt lifir, situr í óskiftu búi, skulu erfingjar semja erfðafjárskýrslu og senda hana hinum reglulega skiftaráðanda áður en liðinn er frestur sá, er ákveðinn er um greiðslu skattsins.

Erfðafjárskýrslu skal semja eftir fyrirmynd, er stjórnarráðið setur, og skal í henni skýrt frá öllum verðmætum eigum búsins og skuldum þess, og skyldleik erfingja við hinn látna, svo og, ef skifti hafa farið fram, hvernig féð skiftist milli erfingja. Í erfðafjárskýrslu skal einnig skýrt frá gjöfum, afsölum eða samningum, er hinn látni kann að hafa gjört, og skattskylda fylgir eftir þessum lögum.

10. gr.

Skiftaráðandi skal hafa eftirlit með, að erfðafjárskýrslur séu rétt samdar og sendar ásamt greiðslu skattsins á ákveðnum fresti. Sé erfðafjárskýrsla eigi send í réttan tíma, skal skiftaráðandi setja bréflega hlutaðeigendum frest til að gjöra skýrsluna og leggja við dagsektir.

Allir erfingjar skulu undirskrifa skýrsluna, og bera þeir allir ábyrgð á, að hún sé rétt og send á réttum tíma.

11. gr.

Nú verður sú raun á, að arfi hefir leynt verið vísvitandi, eða rangt skýrt frá atvikum, er áhrif hafa á skattinn, eða einhverju því leynt, er til greina ber að taka til hækkunar skattsins, og skal þá greiða fimmfalda þá fjárhæð, er lækkun skattsins fyrir þessar sakir mundi nema. Með mál út af þessum efnum skal farið sem almenn sakamál.

12. gr.

Erfðafjárskatt og dagsektir eftir lögum þessum má taka lögtaki samkvæmt lögum 16. des. 1885.

13. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1912, og falla frá sama tíma úr gildi ákvæðin um erfðafjárskatt í tilsk. 12. sept. 1792 og 8. febr. 1810.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Lagafrumvarp þetta er sama frumvarpið, sem skattanefndin samdi, er skipuð var 1907. Að eins hefir því verið bætt inn í 2. gr., að erfðafjérskatturinn er látinn fara hækkandi; þannig fer hvert af þeim 3 gjaldstigum nefndarinnar, 1, 6 og 12 af hundraði, hækkandi eftir því, sem arfurinn er meiri. Hæsta viðbót er 2 af hundraði, og er lagt á þann hluta arfs, sem fer fram úr 50000 kr.

Stjórnarráðinu þykir ekki ástæður skattanefndarinnar gegn hækkandi erfðafjárskatti vera nægilega styrkar. Svo sýnist, sem almennings hugur hneigist móti beinum sköttum nýjum, og þegar erfitt er að komast hjá því, að óbeinir skattar komi tiltölulega þungt niður á almenningi, er það álitið eðlilegt, að taka sem mest tillit til arfshæðarinnar, þegar erfðafjárskattinn skal ákveða. Þetta er jafnframt í samræmi við öll ný lög um erfafárskatt örðrum löndum.